

Dr Ir Ilse Geijzendorffer, directeur-bestuurder van het Louis Bolk Instituut, nam op 26 maart jl. deel aan het kennis- en wetenschapsoverleg van de Ministeriële commissie stikstof. De centrale vraag van het overleg was "Welke mogelijkheden zijn er, juridische of maatregelen, waarbij er voldoende oog is voor de maatschappelijke impact?". Aan het overleg, georganiseerd door het Ministerie van LNV, namen een aantal wetenschappers, vertegenwoordigers van de Ministeriële commissie deel en een aantal adviseurs.

Het pleidooi van het Louis Bolk Instituut centreert zich op een oproep om de vraag integraler in te steken op de verschillende maatschappelijke doelen (niet enkel stikstof) en meer te richten op de vraag: "Welke landbouw, natuur en landschap willen we over 3 jaren hebben? En welke boeren horen daarbij?". Deze termijn is niet toevallig gekozen, maar is gebaseerd op de snelheid waarmee boeren, zeker veehouders stoppen, belangrijke ketenpartijen zich verplaatsen naar het buitenland en het areaal bollen- en laanbomenteelt uitbreidt. Zeker dit laatste gaat ten kostte van grasland waarmee zich weer nieuwe problemen voordoen (o.a. waterkwaliteit). Tevens is het een termijn wat in Europese context onderhandelbaar zou moeten zijn, als er gewerkt wordt aan een structurele koerswijziging met een concrete doelstelling.

Naast een integrale visie op de landbouw, natuur en landschap is volgens het Louis Bolk Instituut grondregulatie de belangrijkste factor waar met prioriteit ingrijpen nodig is. Die moet gericht zijn op het behoud van agrarisch waardevolle productiegrond. Dat is belangrijk in een Nederlandse context, maar ook in een Europese context. Toewijzing van grond moet gericht ingezet worden op ondernemers die aantoonbaar bijdragen of gaan bijdragen aan volhoudbare landbouw en voedselzekerheid. Met de huidige grondprijzen, gaat het Nederland niet lukken om internationaal op prijs te blijven concurreren op voedselproductie. Voedselzekerheid vraagt in het huidige geopolitieke speelveld ook een nationale of zelfs regionale dimensie, waarbij landbouwgrond in ieder geval ook voor de Nederlandse burger gezond voedsel produceert.

Hoe krijgen we Nederland dan zo spoedig mogelijk van slot? Door garanties te bieden op het vlak van natuur en op het vlak van de landbouw. Er is in toenemende mate data beschikbaar over wat omschakeling naar biologisch, natuurinclusief, extensief gangbaar en andere vormen van grondgebonden landbouw opleveren [bronnen Edo Gies NIL en bio lb Gerard Migchels]. Dat zijn getallen uit de praktijk en geen beloftes van technische innovaties in de toekomst. Om daadwerkelijk van slot te kunnen, hoeft alleen een deel van alle boeren om te schakelen en kan een diversiteit aan agrarische activiteiten behouden blijven. Dit vraagt wel een andere

benadering van de verwerkende keten. Dat is echter ook noodzakelijk als we op het huidige spoor verder gaan.

Veranderingen van de huidige juridische kaders zijn wel mogelijk, maar dat zal er niet voor zorgen dat Nederland op korte termijn van slot kan komen. Het zal ook niet zorgen voor het noodzakelijke vertrouwen van Europa, omdat een structurele koerswijziging wordt vermeden. Om diezelfde reden zal de maatschappelijk weerstand ook zeer waarschijnlijk hoog blijven.

Land sparing, het strikt scheiden van natuur en (intensieve) landbouw heeft ons veel gebracht, maar ook geleid tot de huidige problemen. Het Deens model zet hier nu vol op in, maar die starten vanuit een minder intensieve uitgangspositie. In Nederland is er geen heil te verwachten nog verder op hetzelfde pad door te gaan. Er is geen ontkomen aan dat land sharing, natuur op hetzelfde oppervlak als productie, omarmd moet worden, waarbij de basiskwaliteit natuur omhoog zal moeten. Zeker in de bufferzones rondom natuurgebieden kan een inzet op extensievere grondgebonden landbouw leiden tot versnelde herstel van natuur.

Een inzet op meer natuurinclusief boeren, levert zowel een verbetering van de natuur op, als ook dat het een ander soortige innovatie stimuleert bij agrarische ondernemers. Dit potentieel wordt tot nu toe onderbenut, terwijl Nederland de mogelijkheid biedt om zich opnieuw te profileren als grote speler in het internationale voedselpeelveld.

Om de overgangperiode van 3 jaren te financieren kan import geheven worden op kunstmest en krachtvoer. De financiële ruimte die ontstaat kan benut worden om te investeren in de grondregulatie en extensivering. Door doelen te stellen op gebiedsniveau en niet op bedrijfsniveau en die te koppelen aan een boerengrondbank, komt er beweging in de grondverdeling in de richting van de gestelde doelen en blijft de grond behouden voor de landbouw. Mogelijk kunnen fiscale regelingen stoppende melkveehouders stimuleren hun gronden met grasland in te zetten voor de extensivering voor blijvende melkveehouders.

Mochten hier nog vragen over zijn, dan ben ik uiteraard bereid om daarover in gesprek te gaan.

Ilse Geijzendorffer

Directeur-bestuurder Louis Bolk Instituut

Welke landbouw, natuur en landschap willen we over 3 jaren hebben?

Welke boeren horen daarbij?

Grondregulatie:

- Behoud van agrarische waardevolle grond voor ondernemers die bijdragen aan een volhoudbare landbouw en voedselzekerheid.

Van slot – vraagt garanties - voor natuur en voor landbouw

- Stikstof emissie reducties door omschakeling naar biologisch, natuurinclusief, extensief conventioneel,
- Land sharing biedt meer mogelijkheden voor natuur en innovatieve agrarische ondernemers. – Basiskwaliteit natuur

Maatregel:

- Import belastingen van krachtvoer en kunstmest en financiële ruimte benutten voor investeringen in de grondregulatie en extensivering.

Kosterijland 3-5 | 3981 AJ Bunnik | T. +31 343-523.860

i.geijzendorffer@louisbolk.nl | www.louisbolk.nl